

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

En idealtypsanalys av Sverigedemokraterna

Zebastian Bruksås

Statsvetenskap GR (C), Självständigt arbete

Huvudområde: Statsvetenskap

Högskolepoäng: 15 hp

Termin/år: VT2018

Handledare: Niklas Bolin

Kurskod/registreringsnummer: SK026G

Utbildningsprogram: Samhällsvetarprogrammet

Abstract

Ever since the Sweden Democrats was founded debates regarding the party's ideological affiliation has been debated amongst political scientists. Swedish politicians, journalists and scientists have called the Sweden Democrats a radical right-wing, fascist and populist party. This makes it interesting to further investigate what ideological association the party should identify itself with since the Sweden Democrats claims to be a social conservative party with a nationalist ethos. Furthermore the purpose of this study is to examine if the party has fascist ideological fundamentals in its recent policy program through the use of the method idea analysis and through the use of creating an ideal type of the fascist ideology.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Sverigedemokraternas bakgrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställning.....	8
2. Teori.....	10
2.1 Tidigare forskning.....	10
2.2 Idealtyp av fascismen.....	16
2.3 Analysschema: idealtyp.....	18
3. Metod och material.....	20
3.1 Metod: Idéanalys.....	21
3.2 Analysverktyg: Idealtyp.....	21
3.3 Material.....	24
4. Empirisk analys	25
4.1 Sverigedemokraternas principprogram.....	25
5. Resultatredovisning.....	32
5.1 Slutsats.....	38
5.2 Är Sverigedemokraterna ett fascistiskt parti?.....	38
5.3 Egna reflektioner.....	39
5.4 Vidare forskning.....	40
Referenser	41

1. Inledning

Sverigedemokraterna är ett politiskt parti som under en lång period har blivit omdebatterat angående hur partiet ska identifieras politiskt. Då Sverigedemokraterna har haft ett flertal nazistsympatisörer inom partiledningen och var välsedda bland nynazister framför allt under 1990-talet så kom Sverigedemokraterna att benämnas som ett högerextremt parti.

Ofta har Sverigedemokraterna blivit karakteriserade som rasister, främlingsfientliga och fascistiska av politiska experter och media(Lodenius & Larsson 1994: 43).

Sverigedemokraternas kontroversiella bakgrund har således lett till att partiets demokratiska trovärdighet har ifrågasatts vilket har resulterat i att partiet har försökt att ständigt utveckla sin bild utåt under dess korta tid i svensk politik. Partiet har därav kategoriserats på skiftande sätt av olika forskare då partiet har varit under ständig utveckling och förändring. Under senare år har partiet mer frekvent kategoriserats som ett högerpopulistiskt parti då de har försökt att ta avstånd från de tidigare högerextrema sympatisörerna som varit med och representerat partiet. Partiet har istället försökt vända sin ideologiska roll för att istället som man beskriver försöka bli vad Socialdemokraterna en gång varit. Partiet kan sägas ta en mer traditionell roll av socialdemokratin och man hämtar mycket inspiration från Per-Albin Hanssons bildande av folkhemmet. Sverigedemokraterna har dessutom tagit över begreppet folkhemmet för att representera och belysa medborgarskapets vikt och för att försöka skapa en medborgarkänsla av en enad nation för svenskarna(Hellström, Anders & Nilsson, Tom, 2010).

Sverigedemokraterna har genom åren blivit karakteriserade som fascister av ett flertal politiska experter och journalister. I en intervju med ETC i december 2014 beskriver den svenske journalisten Henrik Arnstad Sverigedemokraterna som nyfascister då han menar att partiet för en retorik likt Mussolini där man starkt förespråkar nationen och hur man bör uteslutas om man inte är lojal mot den. Även svenska politiker som Stefan Löfven och Magdalena Andersson har beskrivit Sverigedemokraterna som ett fascistiskt parti. Magdalena Andersson menar att partiet är fascister då de inte står för grundläggande värderingar som människors lika värde. Stefan Löfven beskrev Sverigedemokraterna på ett liknande sätt där

han kallar dem för ett nyfascistiskt enfrågeparti som inte respekterar att människor är olika eller landets demokratiska institutioner(Aftonbladet 2014).

Rydgren (2018) menar att fascismen är en viktig faktor i att förstå den radikala högern då dessa ideologierna är nära besläktade och fascismen är den historiska grundpelaren som har utvecklats till vad den radikala högern är idag. Rydgren (2018) menar vidare att det länge har funnits en debatt mellan forskare kring vad skillnaden är mellan den radikala högern och fascismen samt vilka partier som tillhör dessa grupper. Det är intressant att undersöka om fascistiska ideal lever kvar i dag och i vilken grad de går att återfinna i ett svenskt politiskt parti i nutid. Då även Sverigedemokraterna tillsammans med partier som Front national, Nederländska frihetspartiet och FPÖ ingår i den europeiska grupp av partier som brukar kallas radikala högerpartier så anser jag det vara intressant att undersöka om partiet har fascistiska tendenser då fascismen är så tätt besläktad med denna nya vågen av radikala högerpartier i Europa(Rydgren 2018:15).

Det är ifrån denna livliga och samhällsaktuella debatt som jag grundar intresset för denna studien. Jag har även valt att undersöka om Sverigedemokraterna har just fascistiska drag då detta är något som det inte har forskats mycket kring tidigare. Det blir även relevant att undersöka om tidigare uttalanden om Sverigedemokraterna som fascistiska verkligen stämmer eller om partiet karakteriserats på felaktig grund. En stor andel av de tidigare studierna om Sverigedemokraterna har istället undersökt om partiet är rasister, populistiska eller högerradikala.

Under efterkrigstiden har det inte framträtt några nya betydande fascistiska teoretiker men det har blivit vanligt i politisk debatt att kategorisera invandrarkritiska grupper och populistiska partier som fascistiska(Larsson 2014:114-115).

Genom partiets kontinuerliga utveckling och försök att dölja skandaler och sitt historiska arv så har det skapats en form av motstridighet som blir problematisk då väljarna möjligen inte är medvetna om vad partiet de faktiskt har röstat på står för. Därmed blir det viktigt att kategorisera partiet och belysa vad Sverigedemokraterna faktiskt är för parti och vilken ideologi de står för. Vidare så är det valda ämnet för studien statsvetenskapligt relevant

eftersom det berör ett politiskt parti och dess ideologi. Partiet kan också komma att få ytterligare inflytande i politiken i framtiden då det är riksdagsval i september 2018. I den här studien kommer jag att undersöka om Sverigedemokraterna står för fascistiska ideal. Jag kommer därmed att genomföra en idealtypsanalys av Sverigedemokraternas principprogram från 2011 för att se om partiet står för några grundläggande drag av den fascistiska ideologin. Jag väljer att undersöka principprogrammet då detta är det dokument som beskriver partiets övergripande målsättning för den politiska verksamheten. Jag kommer att utarbeta en idealtyp av fascismen genom att sammanställa tidigare forskning om ideologin för att ta fram de grundläggande dragen av ideologin i ett analyschema.

1.1 Sverigedemokraternas bakgrund

För att skapa förståelse till varför Sverigedemokraterna länge har varit så omdebatterade och kategoriserats på olika sätt bland forskare inom statsvetenskapen så kommer jag att ge en bakgrundsbeskrivning av partiets historiska utveckling och hur partiets politik har omformats under åren sedan partiet bildades.

Sverigedemokraternas bakgrund finns i organisationen ”Bevara Sverige Svenskt” som kom fram ur den antidemokratiska och fascistiska rörelsen som trädde fram under 1920-talet. I partiets texter nämns dock inte det sambandet. Bevara Sverige Svenskt bildades år 1979 i Malmö och upphörde att existera 1986 (Andersson, Hans 2007: 8-11). BSS var en radikal antiinvandrings organisation med nazistiska och rasistiska förbindelser. Organisationens primära syfte var att förhindra invandring då man ansåg detta vara ett hot mot svenska kulturen. Nyckelpersonerna inom BSS var Sven Davidsson, Leif Zeilon - Ericsson och Jerker Magnusson som efter detta grundade Sverigedemokraterna (Lodén & Larsson 1994: 18, Larsson & Ekman 2001: 60, 107-108). År 1986 grundades Sverigepartiet genom en sammanslagning mellan BSS och det redan existerande partiet Framstegspartiet. Anledningen till denna strategi var att det nya partiet skulle föra fram BSS åsikter genom en seriös politisk kanal (Lodén & Larsson 1994: 33). Sverigepartiet skingrades senare i de två ursprungliga organisationerna som hade gått ihop och anklagade varandra för korruption mot partiet. BSS fraktionen anklagades för att arbeta med nazistiska och fascistiska organisationer i andra länder (Lodén & Larsson 1994: 37-40). Slutligen splittrades Sverigepartiet i tre delar och den 6 februari 1988 samlades BSS-delen i Stockholm där man grundade Sverigedemokraterna. Leif Zeilon - Ericsson och Jonny Berg blev partiets första talesmän. Sverigedemokraternas första partiledare blev Anders Klarström som har sin bakgrund i Nordiska Rikspartiets ”Riksaktionsgrupp”. Under Klarströms ledning var partiets koppling till olika rasistiska och fascistiska ideologier som mest synligt (Larsson & Ekman: 111, 125-131, Gestrin 2007: 153). 1995 valdes den tidigare centerpartisten Mikael Jansson till partiledare och sedan dess har partiet aktivt arbetat för att avlägsna sig från att bli kategoriserade som rasister och antidemokrater. Denna strategi har fortsatt under den

nuvarande partiledaren Jimmie Åkesson och under hans ledning har man lyckats få partiet invalt i Riksdagen.

Sverigedemokraterna är idag ett mycket olikartat parti till skillnad från när partiet bildades. Man har större resurser, når nya väljargrupper och förespråkar inte längre dödsstraff men enligt Ekman & Poohl (2010) Finns det fortfarande anledning att beakta partiets rötter. Då partier med rötter i fascistiska och nazistiska miljöer ofta har svårt att nå framgång bland väljarna så har Sverigedemokraterna lagt ner mycket tid och resurser på ta avstånd från sina historiska rötter. Partiet har vid många tillfällen förklarat att de har gjort upp med sitt förflutna och har på sin hemsida beskrivit att de anknytningar till nazismen som man beskyllts för grundar sig i att ett fåtal individer som var med i partiet under det tidiga 1990-talet samtidigt varit aktiva i nazistiska grupper men att dessa individer sedan länge har lämnat Sverigedemokraterna(Ekman & Poohl 2010: 144).

Sverigedemokraterna har på senare år etablerat sig som ett mer seriöst parti samtidigt som väljarstödet har växt. Efter riksdagsvalet år 2010 när partiet kom in i riksdagen för första gången med 5.7 procent av rösterna så har de fortsatt växa(Valmyndigheten, 2010). Efter riksdagsvalet år 2014 ökade Sverigedemokraternas väljarstöd till 12.86 procent vilket innebar att partiet kom att bli det tredje största partiet i Sverige(Valmyndigheten, 2014).

Jag har valt att undersöka om partiet är fascistiskt då detta är en ideologi som innehåller mycket av det som Sverigedemokraterna har blivit kategoriserade som exempelvis ultranationalister, främlingsfientliga och elitistiska(Ekman & Poohl 2010).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien är att undersöka Sverigedemokraterna för att se huruvida dom har fascistiska tendenser och om de kan anses vara ett fascistiskt parti. För att uppnå detta syftet utförs en genomgående beskrivning av fascismens fundamentala karaktärsdrag. Sedan kommer Sverigedemokraternas senaste principprogram från år 2011 att ingående analyseras för att uppmärksamma om det förekommer fascistiska framhävande kännetecken i

principprogrammet.

Utifrån det beskrivna syftet kommer nästföljande frågeställning tillämpas för att kunna konstruera analysen samt slutsatsen:

- Är Sverigedemokraterna ett fascistiskt parti?

Den allmänna frågeställningen kommer att besvaras genom att granska den underliggande specificerade frågeställningen:

- Vilka överensstämmande karaktärsdrag har Sverigedemokraternas principprogram med den fascistiska ideologin?

2. Teori

I detta kapitel kommer de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för uppsatsen att presenteras som sedan konstruerar det teoretisk ramverket, närmare bestämt idealtypen.

Sedan kommer olika författares definitioner av fascismen att presenteras som kommer användas till att forma den idealtyp av fascism som senare kommer att jämföras med Sverigedemokraternas principprogram.

2.1 Tidigare forskning

Jag kommer i den här delen av presentera olika forskares beskrivningar av fascismen för sedan sammanställa de mest framträdande karaktärsdragen för ideologin till min idealtyp. Valet av litteratur i denna delen grundar jag på att texterna är framtagna av trovärdiga och kända forskare inom fascismen.

Forskningen om fascismen och nationalsocialismen är väldigt omfattande och den problematik som har sysselsatt forskarna till stor del är att skapa en klar definition av ideologierna, regimerna och rörelserna som uttrycker det som är typiskt för dem. Problembilden har också handlat om att hitta en avgränsning mot andra extrema nationalistiska rörelser och andra auktoritära regimer.

Heywood (2012) menar som många andra forskare att fascismen är en ideologi som är mödosam att analysera och menar att fascismen är svår att ens kalla för en renodlad ideologi då den saknar en konsekvent och rationell kärna. Fascister har dessutom regelbundet valt att kalla sina idéer för världsbild istället för systematisk ideologi och världsbilden består ofta av nästan religiösa attityder som kräver förpliktelse och tro istället för rationella analyser och debatter. Därmed bör fascismen bättre beskrivas som en politisk rörelse eller politisk religion. Forskarna menar att det bästa man kan göra för att definiera den fascistiska ideologin är att identifiera de kollektiva teman som tillsammans formar fascismens strukturella kärna.

Följande indikatorer för fascismen är de huvuddrag av fascismen som beskrivs av tidigare forskare(Paxton 2004, Griffin 2016, Gentile 2004, Heywood 2012).

Dessa är följande:

1. Antirationalism
2. Maktkamp
3. Elitistiskt ledarskap
4. Socialism
5. Stark nationalism
6. Antidemokrati

Jag kommer nedan beskriva dessa teman utifrån hur de mest framstående forskarna inom fascismen förklarar dessa begrepp/teman.

Antirationalism

Fascismen grundades på idéer som förekommit sedan det sena 1800-talet och bland det mest framträdande av dessa fanns antirationalism och motstånd mot upplysningstänkande generellt då detta hade skapats för att motverka irrationalism och vidskepelse. Antirationalism har rätteligen inte någon högerorienterad eller fascistisk karaktär och fascismen använde sig av extrema former av motstånd till upplysningstänkandet. Men det bör uppmärksammas att antirationalismen har påverkat fascismen på ett flertal olika sätt, för det första markerades fascismen som antiintellektuell då man förkastade abstrakt tänkande. Fascismen föraktar det intellektuella livet och ansåg att det var livlöst(Sorel 1999).

Fascismen förespråkar istället själen, känslor och instinkter. Mussolini var i huvudsak propagandist och hans intresse för idéer och teorier var för deras förmåga att skapa en känslomässig respons och få befolkningen att agera därefter. Man kan därav anföra att fascismen är en ideologi som medför agerande grundat på instinktiva känslor. Fascismens motstånd mot upplysningen har likaledes givit ideologin en destruktiv och negativ karaktär och fascisterna har ständigt varit tydliga med att klargöra vad de är emot istället för vad de är för. Fascismen beskrivs av forskarna bland annat vara antifilosofisk, antirationell, antiliberal, antikonservativ, antikapitalism och antikommunism. Genom att bestrida sunt förnuft så har

fascismen grundat sin tro helt och hållet i historia, kultur och idén om ett organiskt samhälle. Ett sådant samhälle kan inte formas genom rationella uträkningar utan från medfödda lojaliteter och emotionella band som är grundade på ett gemensamt förflutet (Griffin 2016: 106-107). Även Gentile (2004) beskriver fascismen som en auktoritär och politisk religion och menar att dessa termer är grundläggande element inom fascismen. Vidare är fascismen enligt Gentile ett modernt politiskt fenomen som är nationalistiskt och revolutionär och som samtidigt har en stark antikaraktär då fascismen bland annat är antiliberal och antimarxistisk (Gentile 2004: 329). Scholtyseck, J., (2012) menar likt tidigare författare att fascismen präglas av ett flertal antivärderingar och är starkt emot andra ideologier.

Maktkamp

Fascisternas idé om kampen grundar sig på Charles Darwins teori om naturligt urval och tanken att människans existens var grundad på maktkamp och tävling blev mycket attraktiv under tiden med växande rivalitet bland länderna i Europa som till slut resulterade i första världskriget. Fascisterna ansåg att den sociala darwinismen skapade en naturlig och oundviklig kamp mellan individer. Konflikter och tävling mellan människor ansågs nödvändigt för att garantera mänsklig utveckling och för att säkra att de starkaste överlever. Fascismen är också unik bland alla politiska ideologier med att betrakta krig som något gott i sig självt. Darwinismen gav även fascismen några utmärkande politiska värderingar där man likställer godhet med svaghet och ondska med styrka. I kontrast till traditionella religiösa och humanistiska värderingar som sympati, medlidande och omtänksamhet så värderade fascisterna helt andra värderingar som lojalitet, lydnad och plikt. Svaghet föraktas och utgallring av de svaga välkomnas inom fascismen då svaghet och handikapp inte accepteras inom ideologin (Griffin 2016: 115-116).

Elitistiskt ledarskap

Paxton (2004) förklarar fascismen som en ideologi skapad för den nya eran av masspolitik. Den manade främst att frambringa starka känslor genom tillämpningen av rituella, försiktigt regisserade ceremonier med intensivt laddad retorik av starka elitistiska ledare (Paxton 2004: 15-16). Fascismen vilar inte på sin doktrin utan på ledarens sammanslutning med

folkets historiska öde, en tanke grundad på romantiska idéer om nationell historisk framväxt. I regel så var fascismen emot all form av romantik eller befriande av personlig kreativitet. Den fascistiska ledaren vill istället få med sig folket in i en högre nivå av politiken där man skulle få uppleva känslan att vara en del av ett folk som är helt medveten om sin identitet och historiska öde.

Fascismen skiljer sig även från andra politiska ideologier genom sitt förkastande av jämlikhet. Fascismen är istället elitistisk och patriarkalisk då ideologin grundas på att starkt ledarskap och elitism är därav något att eftersträva. Fascisterna hävdar att samhället består av tre typer av människor. Den första och viktigaste är ledaren som förfogar över auktoriteten. Den andra typen av människa är kämpan som skiljer sig från traditionella eliter genom sin bestämda vision. Den sista typen av människa är massorna som anses vara svaga och okunniga vars uppgift är att uteslutande lyda order. Fascismens syn på ledarskap var vidare influerat av Friedrich Nietzsches idé om övermänniskan som framställdes som en talangfull och mäktig individ(Griffin 2016: 115, 122). Nietzsche beskrev övermänniskan som en individ som är över konventionell moral och som istället lever efter sin egen vilja och önskemål. Fascisterna vände sedan denna syn på övermänniskan till en politisk teori om den mäktiga och obestridliga ledaren. Ledarskap blev vidare ett uttryck för karismatisk auktoritet som utgår från ledaren själv(Paxton 2004:131-132). Ledarens auktoritet ska enligt fascismen vara en ledande princip för staten och institutioner som politiska val, parlament och partier ska tas bort helt eller försvagas väsentligt så att dessa inte på något sätt kan vara i vägen för ledarens vilja(Heywood 2012:213). Detta innebär att ledaren ska ha monopol på den ideologiska kunskapen och det är ledaren som bestämmer folkets öde. Fascistiska regimer använde sig av populistisk retorik för att mobilisera folket vilket särskiljer dem från traditionella diktaturer då dessa istället försöker exkludera folket från att kunna delta i politiken. Fascistiska regimer försökte ständigt rekrytera befolkningen till deras värderingar genom propaganda och andra politiska rörelser. Gentile(2004) menar att när Mussolini höll offentliga tal så blev han hyllad, applåderad och beundrad som att han vore en gud. Fascistiska ledare var karismatiska och bemästrade konsten att få med sig folket utan att ha någon reell kredibilitet i vad man sade och idéerna var inte alltid konsekventa samt generellt

vilseledande. Oavsett detta faktum så följdes och hyllades idéerna av miljoner(Gentile 2004:332).

Socialism

Mussolini hade tidigt i sin karriär varit medlem i det italienska socialistpartiet och försökte senare att implementera socialismen i den fascistiska ideologin för att få stöd från arbetarklassen. Trots att det finns självklara ideologiska skillnader mellan fascismen och socialismen så fanns det vissa socialistiska idéer som fascisterna tyckte var användbara. De fascister som tillhörde den lägre medelklassen avskydde storskalig kapitalism och var därmed motståndare till stora företag och finansiella institutioner. Fascismen som socialismen är kollektivistisk och ifrågasätter kapitalism. Vidare så sätter fascismen alltid gemenskapen över individen och därmed var det naturligt för fascisterna att vara skeptiska till kapitalismen då detta var en form av sysselsättning man utförde av egenintresse och blir därmed även ett hot för att undergräva sammanhållningen av nationen(Griffin 2016: 124-125). Fascismen är också emot den materialism som förespråkas av kapitalismen och fascismen anser att jakten på välstånd och vinst går emot den idealistiska vision om nationell pånyttfödelse som fascismen vill uppnå. Fascismen utövade ofta socialistiska typer av ekonomisk politik för att kontrollera och reglera kapitalismen för att göra den underordnad den fascistiska staten. Under det fascistiska styret i Italien försökte man ändra stora företag för den politiska viljan genom statlig reglering. Fascismens idéer kring organisering och ekonomi var dock vaga och ofta motstridiga, fascisterna lät pragmatism avgöra den ekonomiska politiken istället för ideologi. Slutligen så ska det betonas att fascismen är mer emot kommunism än kapitalism. Fascisterna använde huvudsakligen socialismen för att mobilisera arbetarklassen bort från marxismen som förespråkade idén om en internationell solidaritet mellan arbetarklassen och missvisande värderingar om jämlikhet och samarbete(Heywood 2012:213-214).

Stark nationalism

Fascismen förespråkar en extrem typ av nationalism. Fascismen ser inte länder som jämlika

nationer som är beroende av varandra utan istället som rivaler som är i en maktkamp om dominans. Ideologin förespråkade inte respekt för andra kulturer och nationella traditioner utan såg den egna nationen som överlägsen över alla andra. Fascismen försöker inte endast att tala för patriotism utan man vill utöver detta etablera en stark och militant känsla av nationell identitet för att sedan få en nationell pånyttfödelse och känsla av stolthet för landet(Griffin 2016: 106-107). Alla fascistiska rörelser som har funnits belyser det moraliska- och kulturella förfall i den moderna världen men dom tror fortfarande på en återgång till det som tidigare varit och man menar att nationen ska resa sig igen. Fascisterna använde sig mycket av historiska myter om ett ärofullt förflutet och menar att detta skall återskapas och fascisterna i Italien talade om att återskapa det romerska imperiets storhet(Heywood 2012:215). I praktiken innebar den nationella återfödelsen att man hävdade sin makt över andra länder genom expansionism och erövring. Då fascismen var så starkt kopplad till den sociala darwinismen och tron på nationell överlägsenhet så blev ideologin ofrånkomligen kopplad till militarism och imperialism(Paxton 2004:52-53).

Fascismen beskrivs även av Scholtyseck, J., (2012) som revolutionär och starkt nationalistisk, strukturerad genom elitism, mobilisering av massorna och ledarprincipen(Scholtyseck, J., 2012: 256-257).

Antidemokrati

Larsson (2014) menar att fascismen är principiellt är emot demokrati och man lägger ofta betoning manlig dominans och ungdomlig kraftutveckling(Larsson 2014:104-105).

Scholtyseck, J., (2012) menar att staten är alltid redo för konflikter mot politiska motståndare där målet är att erövra och ta monopol över den politiska makten genom terror samt parlamentarisk taktik för att slutligen skapa en ny regim som avsätter demokratin(Scholtyseck, J., 2012: 248-249). Paxton (2004) menar att fascistiska partier består bestbeslutsamma nationalisterna som kollektivt arbetar för att avskaffa demokratiska friheter genom olika oetiska medel(Paxton 2004: 218-219).

2.2 Idealtyp av fascismen

Jag kommer här att presentera en kortare sammanfattning av de grundläggande karaktärsdragen av fascismen som kommer bli min renodlade idealtyp av ideologin. De grundläggande karaktärsdragen som beskrivs kommer sedan bli de variabler som kommer ingå i analys-schemat.

Grundat på den tidigare forskningen om fascismen har jag tagit fram en idealtyp av fascismens grundläggande kännetecken. Detta är de utmärkande karaktärsdragen som beskrivs av författarna. Då fascismen som tidigare nämnts är en ideologi som har varit svår att definiera då den inte har haft någon konkret uppsättning av idéer så har jag valt ut de återkommande karaktärsdrag som belyses av samtliga författare. Jag har valt bort de karaktärsdrag av fascismen som inte tillhör det författarna anser tillhöra den grundläggande kärnan i ideologin.

Jag valde också de grundläggande drag som alla de tidigare forskarna beskriver och skulle vara överens om för att säkerställa att det verkligen går att kalla dessa för fascismens kärna. Att inkludera karaktärsdrag som inte beskrivs av samtliga författare skulle minska validiteten då ideologin definieras på många olika sätt av forskarna. Jag anser det även vara viktigt att endast utgå från den ideologiska kärnan då fascismen har tagit olika former i olika tider och länder och att inkludera alla karaktärsdrag skulle bli för omfattande och tidskrävande. Nedan ges en kort sammanfattning av de grundläggande karaktärsdragen som beskrevs i den tidigare forskningen.

1. Antirationalism

Fascismen utmärks vara starkt emot andra ideologier som kapitalism, marxism, liberalism etc. Verkligheten grundas på landets kultur, traditioner, en gemensam historia och starka emotionella band mellan folket. Nya sätt att tänka avvisas starkt och man förespråkar istället agerande grundat på känslor och traditioner.

2. Maktkamp

Fascismen förespråkar social darwinism och tävlan mellan individer. Personer som är svaga och utsatta accepteras inte i samhället. Tävling och krig anses vara något naturligt och oundvikligt för människan och värderingar som medlidande och omtänksamhet är inget som uppskattas i fascismen. Man värderar istället lojalitet till ledaren och sitt folk, lydnad och uppoffring för sitt land.

3. Elitistiskt ledarskap

Fascismen förespråkar ett starkt och elitistiskt ledarskap där ledaren har kraften att mobilisera folket genom propaganda och starka känslomässiga tal. Ledarens makt ska vara en ledande princip för nationen och institutioner som politiska val, partier och parlament. Ledaren besitter den ideologiska visdomen och bestämmer folkets öde.

4. Socialism

Fascismen är emot stora företag och finansiella institutioner. Ideologin är kollektivistisk och främjar folket framför individen. Fascismen är emot en materialism som kapitalismen står för och man vill reglera och kontrollera kapitalismen genom statlig reglering.

Den form av socialism som fascisterna förespråkar står inte för någon internationell solidaritet utan inkluderar endast medborgarna i nationen.

5. Stark nationalism

Fascismen präglas av en hård typ av nationalism där man inte ser andra nationer som jämlikar utan man ser den egna nationen som överlägsen och man är i en ständig maktkamp mellan varandra. Fascismen förespråkar inte respekt för andra kulturer och nationer utan belyser endast en stark patriotism för den egna nationen som grundas på historiska myter och nationens förflutna storhet. Imperialism och militarism är också delar av den starka nationalismen.

6. Antidemokrati

Fascismen vill avskaffa demokrati och följer istället ledarprincipen där ledaren anses veta vad som är bäst för nationen och inte folket. Samhället ska inte heller stå för jämställdhet mellan

olika grupper i samhället.

2.3 Analysschema: Idealtyp

I den här delen kommer de framträdande karaktärsdragen av fascismen att presenteras i ett analyschema. Detta är den renodlade idealtypen av fascism som har tagits fram genom analysinstrumentet. Egenskaperna av fascismen som tagits fram i idealtypen är de karaktärsdrag som samstämmer i den tidigare forskningen om fascism. Detta är således de kännetecken för fascism som samtliga författare beskriver i sin definiering av den fascistiska ideologin.

I analyschemat nedan kommer Sverigedemokraternas förhållning till fascismens egenskaper framställas med relevanta frågor och under resultatdelen kommer sedan dessa frågor att besvaras i text.

Variabler	Fascismens karaktärsdrag	Sverigedemokraterna
Antirationalism	Anti andra ideologier och intellektuellt tänkande. Verkligheten grundas på kultur, gemensam historia och emotionella band. Agerande grundat på känslor.	Förespråkar SD antirationalism i principprogrammet?
Maktkamp	De starkaste överlever. svaghet och utsatthet accepteras ej. Lojalitet och lydnad är goda kvalitéer.	Förespråkar SD maktkamp i principprogrammet?

Elitistiskt ledarskap	Stark elitistiskt ledarskap. Förkasta jämlikhet och förespråka patriarkat. Mobilisering av folket genom propaganda och starkt språkbruk.	Förespråkar SD elitistiskt ledarskap i principprogrammet?
Socialism	Motstånd mot stora företag och finansiella institutioner. Kollektivistisk, gemenskapen över individen. Emot materialism och kontroll av kapitalismen genom statlig reglering. Mobilisering av arbetarklassen från traditionell socialism.	Förespråkar SD socialism i principprogrammet?
Stark nationalism	Stark patriotism och en känsla av nationell identitet samt en stolthet för nationen. Menar att nationen är under moraliskt och kulturellt förfall och man vill återgå till en bättre tid. Man vill hävda sig som en stark nation genom erövring.	Förespråkar SD stark nationalism i principprogrammet?
Antidemokrati	Motstånd till demokrati på olika sätt. Det slutgiltiga målet är att avskaffa demokratin.	Förespråkar SD antidemokrati i principprogrammet?

Analysschemat ovan är den konstruerade idealtypen av fascism som kommer att användas i den här studien. I nästkommande del av uppsatsen kommer den empiriska analysen följa en kronologisk ordning i samsyn med den renodlade idealtypen genom att utgå från analys-schemat för att sedan besvara frågorna i kolumnen *Sverigedemokraterna* i vardera del. På så sätt kan man mäta analysenheterna från Sverigedemokraternas principprogram med den idealtypens variabler för att urskilja om de har likartade värden.

3. Metod och material

I denna sektionen kommer den valda metoden att presenteras och jag kommer att argumentera för varför idéanalys anses vara den bäst lämpade metoden för den här studien. Analysverktyget kommer även att presenteras och dess tillvägagångssätt. Sedan kommer slutligen studiens avgränsning och det valda materialet och dess reliabilitet och validitet att presenteras och diskuteras.

3.1 Metod: idéanalys

Idéanalysens innebörd är att studera idéer som framkommer i texter. Bergström & Boréus (2005) menar att en idé är en tankekonstruktion om verkligheten och hur man agerar i den. En grupp idéer slås samman och formar en ideologi vilket är en lära om idéer samt politiska positioner(Bergström & Boréus 2005:149). Idéanalysen som metod innehåller olika förgreningar som beskrivande-, innehållslig- och funktionell idéanalys. Dessa olika förgreningar har speciella utgångspunkter och den här uppsatsen kommer att utgå ifrån en innehållslig idéanalys vilket innebär att avsikten är att analysera och belysa en enskild aktör eller grups ideologi, i detta fallet är det Sverigedemokraternas ideologi som ska analyseras. Det övergripande målet för den innehållsliga idéanalysen är att presentera maximal tydlighet när det gäller vad som sägs i en debatt eller text. Att rekonstruera de argument som framkommer för att sedan knyta samman argumentationen med en aspiration att kunna identifiera olika idéologier(Bergström & Boréus 2005:155-156).

Vidare så är denna studien en aktörscentrerad idéanalys då meningen är att granska och

beskriva betydelsen av Sverigedemokraternas senaste principprogram från 2011 (Beckman 2005:19-20). En idéanalys som är aktörscentrerad innebär alltså att studien menar att studera endast en bestämd aktör. Den här studien består av en kvalitativ textanalys av Sverigedemokraternas principprogram. Jag kommer att genomföra en form av idéanalys då syftet med studien är att undersöka förekomsten av särskilda idéer i principprogrammet. I det här fallet handlar det om typiska idéer inom den fascistiska ideologin (Bergström & Boréus 2005: 154-155). Den finns många fördelar med att använda denna formen av analys istället för exempelvis en kvantitativ innehållsanalys. Den kvalitativa innehållsanalysen gör det möjligt att finna budskap i textmaterialet som skall analyseras som annars ligger dolt. Det blir möjligt att finna de dolda budskapen genom att göra en djupläsning av textmaterialet ett flertal gånger.

3.2 Analysverktyg: Idealtyp

Jag kommer i studien genom de teoretiska beteckningarna för fascismen att utveckla en analysmodell i form av en idealtyp för fascismen som utgångsläge. Den framtagna analysmodellen kommer vidare att bestå av egenskaper i enlighet med teorin som sedan kommer jämföras med Sverigedemokraternas principprogram. Planen är att med hjälp av analysverktyget undersöka om dragen som kännetecknar fascismen går att återfinna i principprogrammet som ska analyseras.

Idealtypsanalys är en form av innehållsanalys och ursprunget till innehållsanalysen kommer från de studier om politisk propaganda som genomfördes i USA åren mellan och efter första- och andra världskriget. Masskommunikationen hade möjliggjort för regimerna att påverka befolkningen med politiska budskap på ett nytt och radikalt sätt. Därmed ville man förbättra kunskapen om den politiska propagandans innehåll och effekt på mottagarna (Beckman 2005:42-43).

Beckman (2005) förklarar idealtypsanalys som ett verktyg att använda i sammanhang där forskaren vill undersöka och granska politiska budskap som framförs i exempelvis partiprogram eller riksdagsdebatter. Det finns vanligtvis tre tänkbara syften med en idealtypsanalys. Studiens avsikt kan var att tolka och beskriva innebörden av politiska

budskap, eller ta ställning till hållbarheten i ett politiskt budskap, eller för att förklara politiska budskaps konsekvenser och uppkomster(Beckman 2005:13-14). En idéanalytisk beskrivning är något mer än enbart ett återgivande av ett politiskt budskap, genom idealtypsanalysen som verktyg vill man kunna tillföra något nytt till analysmaterialet som undersöks.

Idealtyper används för att rekonstruera idésystem och fungerar som ett verktyg som hjälp för att undersöka i vilken utsträckning en företeelse stämmer överens med den renodlade idealtypen. Detta analysverktyg fungerar som en lins där olika formuleringar i texten kategoriseras. Genom en idealtypsanalys kan man även avgöra om olika delar av en text inte kan kategoriseras inom ramen för en viss ideologi. I analysen kommer jag att sortera in ett antal variabler och undersöker därefter om det empiriska materialet som studeras innehåller samma värden i enlighet med analysformatet. Om så är fallet så kan argumentation föras för att det empiriska materialet innehåller kännetecknen som kan kategoriseras som typiskt fascistiska. Genom tidigare studier av relevant litteratur om fascism har en idealtyp konstruerats som sedan används för att analysera det empiriska materialet(Bergström & Boréus 2005:159-160). Beckman menar att man konstruerar en idealtyp genom att belysa de huvudsakliga idéerna som utmärker den valda ideologin för att sedan jämföra de politiska åsikterna som undersöks med idealtypen. Den renodlade idealtypen tas fram genom att ta fram de grundläggande karaktärsdragen av ideologin eller teorin. Variablerna som väljs för idealtypen är även de variabler som relevanta för att studera fascism.

En fördel med att använda endast en idealtyp är att analysmodellen blir mer djupgående och tydlig som skapar ordning i materialet menar Bergström & Boréus(2005). Om verktygen är noggrant konstruerat så blir analysen enklare att genomföra.

Dock kan en alltför utvecklad analysmodell resultera i att man påtvingar materialet att matcha idealtypen istället för att texten själv får tala. Validitetsproblem kan även uppstå om idealtypen inte avser att mäta vad den menar att den ska mäta(Bergström & Boréus, 2005: 171-172). Med denna förståelsen har de variabler som ingår i studiens analysmodell valts ut noggrant och strategiskt för att undvika validitetsproblematik. Vidare anses dessa variabler vara relevanta för att besvara den preciserade forskningsfrågan eftersom de valda variablerna

är de mest grundläggande egenskaperna som beskriver fascismen som ideologi.

En kritik mot klassifikationsscheman är att det kan vara oklart om analysramen är konstruerad på förhand eller om den skall beaktas som resultat av forskningen (Bergström & Boréus 2005:171).

Att förhålla sig opartisk vid granskning av materialet är viktigt då förståelsen som man har om ämnet som ska studeras kan påverka det uppnådda resultatet av den text som analyserats. Då Sverigedemokraterna är ett parti som är väldigt omdebatterade och synen på partiet kan vara vinklat beroende på vilket perspektiv man ser det ifrån blir det därmed viktigt att under analysen av materialet vara medveten om vilket synsätt man utgår ifrån. Jag kommer därmed att försöka förhålla mig till textmaterialet så neutralt som bara möjligt genom att ha ett strukturerat och tydligt förfarande vid arbetet med texten (Bergström & Boréus 2005: 35-36). Genom att arbeta med texten på ett sådant sätt så ökar man intersubjektiviteten, god intersubjektivitet innebär att om andra forskare gör liknande forskning av samma fenomen ska dessa kunna uppnå samma resultat. Om så är fallet så blir också reliabiliteten god vilket betyder att studien blir trovärdig. En fördel med använda en idealtyp är vidare att tolkningsutrymmet är begränsat då granskandet av texten utgörs från teoretiska raster, fascism. Detta innebär att studien inte påverkas för mycket av ens egen förförståelse men också blir reliabiliteten god (Bergström & Boréus 2005: 35-36).

3.3 Material

Det empiriskt insamlade materialet i studien kommer att bestå av redan existerande material.

Det primära material som ligger till grund för uppsatsen är Sverigedemokraternas principprogram som finns tillgängligt på partiets hemsida. Jag kommer i uppsatsen att förhålla mig till det senaste principprogrammet från år 2011 då jag avser att undersöka partiets politik i nuläget. Sverigedemokraterna har förändrats med åren och kategoriserats annorlunda av forskare genom tiden så är det viktigt att ange den primära källan. Syftet med uppsatsen är inte att förklara eller beskriva partiets utveckling eller historiska rötter utan jag syftar endast på att belysa partiets ideologiska kategorisering i dagsläget.

Jag har valt att avgränsa mitt analysmaterial till text som partiet själva har skapat och har kontroll över då jag är intresserad av hur partiet själva förmedlar sin politik utan att någon har tolkat materialet på förhand. Andra politiska dokument från partiet behandlar oftast endast konkreta politiska förslag och jag väljer därför att undersöka det dokument där den övergripande målsättning beskrivs för partiets verksamhet.

Jag avgränsar mig också till dessa dokument för att studien inte ska bli för omfattande då det finns en enorm mängd med material kring Sverigedemokraternas politik. Jag avgränsar mig även till att endast undersöka principprogrammet för att hålla mig inom ramen för hur omfattande uppsatsen får vara och den tid jag har på mig att genomföra den.

Sverigedemokraternas principprogram kan beskrivas som en politisk text där partiet framför sina ståndpunkter gällande synen på partiets politiska vision. Handlingsmålen som framgår i principprogrammet anses vara långsiktiga då den politik som beskrivs är vad partiet vill uppnå ur en framtidsaspekt. Jag har valt att analysera principprogrammet då dokumentet innehåller grundläggande information kring vad Sverigedemokraterna står för och strävar efter politiskt. Det är denna information som behövs för att få djupgående kunskap om partiet och den politik man förespråkar. Jag använder mig utöver detta av litteratur kring Sverigedemokraternas historia för att beskriva partiets bakgrund då detta inte är något som

partiet själva beskriver i principprogrammet eller på sin hemsida. Litteraturen som valts är författade av forskare som anses vara experter om partiets historia och utveckling.

Jag kommer även använda mig av litteratur och tidigare forskning som beskriver fascismens egenskaper och kännetecken som formar en idealtyp av fascism.

4. Empirisk analys

Under denna del kommer en empirisk analys av Sverigedemokraternas principprogram att genomföras för att undersöka om partiets politiska texter innehåller karaktärsdrag som kännetecknar fascismen. Då principprogrammet är ett mycket omfattande material om Sverigedemokraternas politik har jag valt ut att analysera de delar av principprogrammet som är relevanta för att analysera i relation till de valda variablerna i analysformatet. Att ta med hela principprogrammet i analysen skulle bli för omfattande och tidskrävande och skulle heller inte vara nödvändigt för att besvara forskningsfrågan. Jag har därmed valt de delar ur principprogrammet som handlar om partiets syn på demokrati, människan, kultur, nationalism, ekonomi, välfärd, staten, omvärlden och socialkonservatism då partiets värderingar kring dessa bör avgöra om de kan anses ha fascistiska tendenser. Jag har valt att inte analysera andra delar ur principprogrammet då dessa delar inte anses vara relevanta för att jämföra med den fascistiska ideologin.

Jag kommer att börja med att återge en sammanfattning av varje vald kategori från principprogrammet för att sedan i resultatredovisningen jämföra Sverigedemokraternas värderingar med fascismens.

4.1 Sverigedemokraternas principprogram

Jag kommer i denna del att beskriva de delar ur Sverigedemokraternas principprogram som senare kommer att undersökas i studien, det är dessa valda texter ur principprogrammet som jag senare i resultatredovisningen kommer att granska med hjälp av analysformatet.

Texterna nedan är därmed en sammanfattning av Sverigedemokraternas övergripande målsättning för partiets verksamhet.

Sverigedemokraternas syn på demokrati

All offentlig makt utgår från folket beskriver Sverigedemokraterna som den mest centrala av partiets principer. Sverigedemokraterna beskriver hur partiet är uppbyggt på grundläggande demokratiska principer. Vidare har partiets företrädare och politiska ställningstaganden valts ut i enlighet med majoritetsprincipen efter öppna diskussioner. Sverigedemokraterna beskriver även hur de ser på människans demokratiska rättigheter på följande sätt:

“Vi bekämpar alla rörelser och idéer som vilar på antidemokratisk grund och försvarar alla individers grundläggande människovärde och alla folks rätt till självständighet och demokratisk utveckling”(Principprogrammet, 2011:5).

Man beskriver vidare hur man erkänner den klassiska definitionen av demokrati vilket för Sverigedemokraterna innebär att politiska beslut skall fattas enligt majoritetsprincipen, likhet inför lagen, allmän och lika rösträtt för sveriges medborgare ska gälla. Yttrandefrihet, tryckfrihet, mötesfrihet och rättstrygghet är viktiga rättigheter som bör finnas för medborgarna. Slutligen beskriver man hur man förespråkar mer direktdemokrati i form av folkomröstningar på lokal, regional och nationell nivå. Demokratin har vuxit fram med nationalstaten och Sverigedemokraterna menar att folkstyret inte kan fungera om folket inte har en gemensam nationell och kulturell identitet och menar att detta är en av de mest grundläggande principerna i en fungerande demokrati(Principprogrammet, 2011:6).

Sverigedemokraternas syn på människan

Sverigedemokraternas börjar med att beskriva sin människosyn följande:

“Varje människa har ett grundläggande och okränkbart värde och varje människa har rätt till frihet, självbestämmande, trygghet, gemenskap samt de basala andliga och materiella

grundförutsättningar som krävs för att kunna leva ett värdigt liv. Ett alltför ensidigt rättighetstänkande kan dock vara destruktivt för samhällsutvecklingen och därför måste rättigheterna också vägas upp av skyldigheter''

Men man belyser hur människans rättigheter även betyder att man måste ha skyldigheter och att varje individ måste ta ansvar för sina handlingar. Om individen inte är redo att uppfylla sina skyldigheter så kan man gå miste om någon av rättigheterna. Det primära exemplet som belyses i texten är skyldigheten att följa landets demokratiska lagar(Principprogrammet, 2011, 7). Sverigedemokraternas anser att varje människa är unik men menar samtidigt att man formas av sin omgivning, kulturella, historiska och sociala arv vilket befolkningen i landet delar mellan varandra.

Sverigedemokraterna menar att liberalismen och socialismen är de politiska ideologier som har format det svenska samhället och beskriver ideologierna följande:

'' Båda dessa ideologier betraktar i hög grad människan som en i grunden god och förnuftig varelse, som förutom sin medfödda godhet och rationalitet kan liknas vid ett tomt blad eller en konturlös lerklump, och som formas enbart av den miljö och den sociala kontext hon möter under livets gång. Med denna utgångspunkt betraktas destruktivitet endast som nedtryckt godhet och roten till destruktiva handlingar härleds inte primärt till den individ som utför dem utan snarare till samhället som formats på fel sätt och därmed i sin tur präglad individen på fel sätt''.

Sverigedemokraterna menar att dessa ideologier grundas på felaktiga antaganden och att den världssynen inte fungerar i praktiken. Sverigedemokraterna säger sig istället att stå för en mer realistisk människosyn där man vill anpassa politiken efter hur människan faktiskt är och inte för hur man önskar att människan skulle vara. Man tror inte att människan föds som ett blankt blad som kan formas hur som helst utan att miljön har en betydelse och samspelar med individens biologiska arv och den fria viljan. Texten beskriver vidare att människan är en kollektiv individ som känner ett behov att vara en del av en större gemenskap.

‘‘De flesta människor är sociala och kollektiva varelser som har ett nedärvt behov av att tillhöra en större gemenskap, att de flesta människor primärt identifierar sig med andra individer som påminner om en själv och att de flesta människor har lättare att visa solidaritet och empati med individer som man upplever är en del av samma gemenskap som man själv tillhör.’’(Principprogrammet 2011, 8).

Enligt Sverigedemokraterna är slutsatsen av detta att en stark nationell identitet och en begränsad mängd språk, kultur och religiös mångfald bidrar till en stark gemenskap, trygghet och stabilitet i samhället. Politikens uppgift är att hitta en balans mellan individuell frihet och den kollektiva samhörigheten. Sverigedemokraterna menar att det finns socialt konstruerade skillnader mellan människor men att det även finns biologiska skillnader mellan män och kvinnor men hur människor skiljer sig i sina livsval behöver inte vara problematisk eller leda till någon form av diskriminering eller betyda att en grupp är förtryckt av någon könsmaktsordning. Slutligen beskriver man att politiken inte ska riva ner strukturerna och kollektiv som påverkar individen utan istället upprätthålla normer, lagar, moral, beteenden och traditioner. Sverigedemokraterna ifrågasätter människans förnuft då man inte endast styrs av sunt förnuft utan även av nedärvda känslor, drifter och instinkter och även de mest förnuftiga personerna har inte alltid den rätta informationen kring hur de ska agera i en situation(Principprogram 2011, 9-10).

Sverigedemokraternas syn på socialkonservatism

Sverigedemokraternas anser att det bästa sättet att bevara den mänskliga naturens beskaffenhet är genom en socialkonservatism på tydlig nationalistisk grund.

Den utgångspunkt i socialkonservatismen som Sverigedemokraterna framförallt försöker följa är att försöka skapa stabilitet och gemenskap i samhället genom att förena de bästa delarna från den traditionella högern och vänstern. Sverigedemokraterna beskriver hur de vill ersätta klasskamp och hat med nationell solidaritet och ersätta revolution med ansvarstagande reformer, trygghet, hög moral, lag och ordning. Det viktigaste faktorerna för att förverkliga detta menar partiet är den nationella identiteten och det kulturella arvet. Slutligen säger Sverigedemokraterna att de står för en socialkonservatism som står för en utvidgad

demokrati, rösträtt och jämställdhet för kvinnor.

Sverigedemokraternas syn på nationalism

Sverigedemokraterna anser att nationalismen är det viktigaste verktyget för att bevara den gemensamma identiteten och samhällets solidaritet. Nationen vid sidan av familjen är den främsta gemenskapen i samhället och Sverigedemokraterna ser nationalismen som en naturlig del av konservatismen. Sverigedemokraterna anser att nationens intressen ska gå först och man tar avstånd från former av nationalism som inte vilar på demokratisk grund och menar att dessa två kompletterar varandra. Demokratin har hjälpt till att stärka gemenskapen och minska konflikterna i nationen. Vidare beskriver Sverigedemokraterna sin nationalism som universell i den mening att man erkänner alla världens nationer samma grundläggande friheter och rättigheter som man kräver för Sverige. Sverigedemokraternas syn på nationalism beskrivs som icke-rasistisk och öppen.

“Eftersom vi definierar nationen i termer av kultur, språk, identitet och lojalitet, och inte i termer av historisk nationstillhörighet eller genetisk grupptillhörighet, så är vår nationella gemenskap öppen även för människor med bakgrund i andra nationer”

(Principprogrammet 2011, 11).

Sverigedemokraternas syn på staten

Staten anses nödvändig för att administrera nationens inre liv, bevara relationer med omvärlden och skydda landet mot yttre och inre hot. Staten bör inte ha egna intressen utan ska endast utföra nationens vilja som kommer till uttryck i demokratiska val. Statens kärnuppgifter är att hantera frågor som rör landets säkerhet, omhändertagandet av svaga och utsatta personer, lagarnas upprätthållande och bevarandet av landets historiska arv och kultur.

“Utifrån erfarenhet från vår omvärld och vårt eget lands historia drar Sverigedemokraterna slutsatsen att centrala samhällsfunktioner såsom rättsväsende, försvar och väsentliga delar av vår infrastruktur bör stå under statlig kontroll liksom att bevarandet av kulturarvet, utbildningen och omhändertagandet av svaga och sjuka bör finansieras av det offentliga”

(Principprogram 2011, 17).

Sverigedemokraternas syn på kulturen

Sverigedemokraterna beskriver kulturen som levnadssättet som förenar ett samhälle eller viss grupp människor. Kultur omfattar språk, beteendemönster, seder, konst, musik, kläder, religion, värderingar, normer för lagar och moraliska system. Sverigedemokraterna beskriver att kulturen inte är statisk och förändras men att detta sker långsamt över tid. Rötterna till sveriges kultur ligger i landets historia och i det klimat där den har vuxit fram.

Kulturarvet har ett egenvärde menar Sverigedemokraterna genom den skönhet och estetik den står för

'' Att värna om kulturarvet är också att visa respekt mot tidigare generationer, att minnas vad de har åstadkommit. Den absolut viktigaste aspekten är dock att kulturarvet fungerar som ett sammanhållande kitt. Varje samhälle behöver gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen, gemensamma myter, gemensamma högtider och traditioner, gemensamma seder och bruk för att i förlängningen kunna hålla samman''

(Principprogrammet 2011, 19).

Slutligen förklarar Sverigedemokraterna hur man är motståndare till kulturimperialism och kulturel relativism. Vissa kulturer är bättre än andra på att värna om demokrati, mänskliga rättigheter, sjukvård, utbildning och människors likhet inför lagen och därmed är alla kulturer inte lika bra. Ett exempel som tas upp i texten på detta är kvinnlig könsstympning som beskrivs som en barbarisk sed (Principprogrammet 2011, 19-20).

Sverigedemokraternas syn på välfärden

Sverigedemokraterna beskriver hur de upplever folkhemstanken som socialkonservativ idé i grunden. Partiet vill återupprätta ett folkhem där gemenskapen inte är grundad på klasstillhörighet utan istället på nationstillhörighet och där alla medborgarna kan garanteras en hög nivå av ekonomisk, fysisk och social trygghet. Välfärdsmodellen ska vara solidarisk där alla barn oavsett bakgrund ska ha bra möjligheter att lyckas i livet och alla medborgarna

ska kunna lita på att samhället hjälper till när man behöver hjälp. Sverigedemokraterna anser att människor som lever i överflöd utan att hjälpa sina egna landsmän är moraliskt förkastligt. Sociala orättvisor och breda klassklyftor är ett hot mot tryggheten och gemenskapen i samhället. Vidare menar partiet att den nationella sammanhållningen är viktig för att bevara folkhemmet på sikt, det krävs en gemensam identitet i landet för att de som har mer ska vara redo att dela med sig till de medborgare som har mindre. Detta betyder också menar Sverigedemokraterna att välfärd och multikulturalism inte fungerar tillsammans då multikulturalism resulterar i en avsaknad av gemensam identitet(Principprogrammet 2011, 34).

Sverigedemokraternas syn på ekonomin

Sverigedemokraterna ser äganderätten som en nödvändig utgångspunkt för att på sikt kunna bevara en god välfärd. Partiet tror på en reglerad, ansvarsfull marknadsekonomi där ekonomisk tillväxt balanseras med folkhälsa, kulturarv, miljö och socialt kapital. Man vill utforma ett skatteuttag som inte är så lågt att det riskerar att hindra staten från att hjälpa utsatta i samhället och erbjuda medborgarna ett grundläggande välfärdssystem men samtidigt får skatten inte vara så hög att den enskilde inte har råd med sin egen försörjning eller hämmar näringslivets konkurrenskraft. Arbete är det säkra medlet för att nå allmänt välstånd. Sverigedemokraterna beskriver sig själva som positiva till frihandel men säger samtidigt att det bör finnas möjligheter att göra avsteg från principen för exempelvis import av produkter som utsätter djur för lidande. Slutligen beskriver partiet hur ekonomin som inte existerar för sig självt utan är ett fenomen som bärs upp av tänkande, kultur, vanor, seder, normer och värderingar. Omfattande kulturella och befolkningsmässiga omställningar i landet kommer påverka ekonomin i stort dess utveckling och därmed är det viktigt att bevara och stärka landets sociala kapital då detta uppfattas som grunden i nationens ekonomi(Principprogram 2011, 30-31).

Sverigedemokraternas syn på omvärlden

Partiet beskriver i denna delen hur man vill arbeta aktivt för att landet ska samarbeta, handla

och bevara bra relationer med alla fredliga och demokratiska nationer. Samarbetet mellan länderna anses vara en viktig faktor för stabilitet och fred, globala problem måste bekämpas på en global plattform. Sverigedemokraterna står dock för mellanstatligt arbete vilket innebär samarbete mellan suveräna stater och man är mycket skeptisk till överstatligt samarbete där det skapas politiska unioner likt EU som står över medlemsstaterna. Sverigedemokraterna menar att sådana politiska organ står över folkets vilja i länderna och bidrar mer till att splittra länder än att skapa goda relationer. Utrikespolitiken ska vara självständig och värna svenska intressen och demokratiska fri-och rättigheter i andra länder. Slutligen ska biståndet gå till de mest behövande länderna och får inte understiga den rekommenderade nivån av FN(Principprogrammet 2011, 43-44).

5. Resultatredovisning

I den här delen kommer resultatet av analysen att redovisas och forskningsfrågan besvaras. Under kolumnen *Sverigedemokraterna* i analys-schemat kommer partiets inställning till varje fråga att presenteras. Sedan kommer en mer genomgående diskussion av varje fråga i analys-schemat att presenteras. Frågorna som besvaras har undersökts från olika delar av principprogrammet och jag kommer att hänvisa till vilken del av principprogrammet som har använts till att besvara en specifik fråga.

Variabler	Fascismens karaktärsdrag	Sverigedemokraterna
Antirationalism	Motstånd mot andra ideologier och intellektuellt tänkande. Verkligheten grundas på kultur, gemensam historia och emotionella band. Agerande grundat på känslor.	Förespråkar SD antirationalism i principprogrammet?
Maktkamp	De starkaste överlever. svaghet och utsatthet accepteras ej. Lojalitet och lydnad är goda kvalitéer.	Förespråkar SD maktkamp i principprogrammet?
Elitistiskt ledarskap	Starkt elitistiskt ledarskap. Förkasta jämlikhet och förespråka patriarkat. Mobilisering av folket genom propaganda och starkt språkbruk.	Förespråkar SD elitistiskt ledarskap i principprogrammet?
Socialism	Motstånd mot stora företag och finansiella institutioner. Kollektivistisk, gemenskapen över individen. Emot materialism och kontroll av kapitalismen genom statlig reglering. Mobilisering av arbetarklassen från traditionell socialism.	Förespråkar SD socialism i principprogrammet?
Stark nationalism	Stark patriotism och en känsla av nationell identitet samt en stolthet för nationen. Menar att nationen är under moraliskt och kulturellt förfall och man vill återgå till en bättre tid. Man vill hävda sig som en stark nation genom erövring.	Förespråkar SD stark nationalism i principprogrammet?

Antidemokrati	Motstånd till demokrati på olika sätt och förespråkande av manlig dominans.	Förespråkar SD antidemokrati i principprogrammet?
---------------	---	---

Vilka karaktärsdrag i Sverigedemokraternas principprogram överensstämmer med fascismen?

Förespråkar SD antirationalism i principprogrammet?

Sverigedemokraterna förespråkar inte antiintellektuellt tänkande i någon direkt mening i principprogrammet. Däremot beskriver man i sin syn på demokrati att folkstyret inte kan fungera om folket inte har en gemensam och kulturell identitet och man menar att detta är grundpelarna för att demokratin ska fungera(Principprogrammet, 2011:6). Vidare menar partiet i sin syn på människan att denne formas av sitt kulturella, sociala och historiska arv som delas mellan medborgarna i landet. Sverigedemokraterna beskriver sig som motståndare till liberalism och socialism i principprogrammet då man menar att dessa ideologier grundas på antaganden som inte fungerar i verkligheten. Sverigedemokraterna tror inte att människan kan formas till vad som helst utan att människan har ett behov att vara en del av en kulturell och historisk gemenskap(Principprogrammet 2011, 8). Sverigedemokraterna beskriver fortsättningsvis hur man vill begränsa mängden språk, kultur och religion i landet för att bevara en stark gemenskap och trygghet. Slutligen ifrågasätter partiet människans sunda förnuft då människan även styrs av känslor, drifter samt instinkter som är nedärvda och även den mest förnuftiga personen besitter inte alltid rätt information kring hur man bör agera i en viss situation(Principprogrammet 2011, 9-10). Genom detta dras slutsatsen att Sverigedemokraterna har vissa antirationalella drag i principprogrammet då man ifrågasätter människans förnuft och menar att verkligheten grundas på ett kulturella, historiska och sociala band.

Förespråkar SD maktkamp i principprogrammet?

Sverigedemokraterna talar inte om den sociala darwinismen som fascismen gör men i partiets syn på kulturen talar man istället om hur vissa kulturer är bättre än andra och betonar hur viktigt det är att bevara kulturarvet för att nationens sammanhållning ska överleva(Principprogrammet 2011, 19-20). Argumentet som förs i principprogrammet är alltså inte att starka individer behövs utan istället vikten av en stark enad nation som måste bevara sina värderingar och kultur som är under hot. I Sverigedemokraternas syn på omvärlden vill man arbeta för att bevara fred och goda relationer med demokratiska och fredliga länder vilket inte är en värdering som fascismen uppmärksammar. Slutsatsen av detta är att Sverigedemokraterna inte står för någon maktkamp mellan individer som fascismen gör utan istället insinuerar man att den svenska kulturen är överlägsen andra kulturer och att den måste bevaras.

Förespråkar SD elitistiskt ledarskap i principprogrammet?

Det går att argumentera för att Sverigedemokraterna använder sig av ett starkt språkbruk för att mobilisera väljarna då man exempelvis i synen på kulturen beskriver man hur vi måste respektera det svenska kulturarvet och vad tidigare generationer har åstadkommit för oss. Man värdesätter den svenska kulturen över andra då man menar att vår kultur är överlägsen på att värna om mänskliga rättigheter, demokrati, utbildning etc(Principprogrammet 2011, 19-20). Man använder sig sedan av exempel som kvinnlig könsstympning som jämförelse med den svenska kulturen och kallar detta för en barbarisk sed som inte hör hemma i Sverige. Utöver Sverigedemokraternas kraftfulla språkbruk går det inte att observera att ledarprincipen eller elitism förespråkas i principprogrammet.

Förespråkar SD socialism i principprogrammet?

Gällande Sverigedemokraternas syn på välfärden så uppmärksammar man begreppet folkhemmet som en i grunden socialkonservativ idé. Till skillnad från den traditionella socialismen vill Sverigedemokraterna inte skapa ett folkhem baserat på klasstillhörighet utan på nationstillhörighet. Breda klassklyftor och sociala orättvisor anser partiet vara ett hot mot den nationella sammanhållningen. Partiet ställer sig dessutom som motståndare till multikulturalism även i relation till folkhemmet då detta måste grundas på en gemensam identitet för att folkhemmet skall funktionera i praktiken(Principprogrammet 2011, 34).

Sverigedemokraterna skildrar i sin syn på ekonomin hur man står för en ansvarsfull och reglerad marknadsekonomi där den ekonomiska tillväxten ska balanseras med kulturarv, folkhälsa, miljö och socialt kapital. Skatten får inte vara så låg att staten inte kan erbjuda medborgarna en grundläggande välfärd. Därutöver menar partiet att den svenska ekonomin bärs upp av kultur, vanor, seder, normer och värderingar. Att byta ut det svenska folket med människor från främmande kulturer skulle påverka ekonomin i stort och dess utveckling(Principprogrammet 2011, 30-31).

Sverigedemokraternas syn på kollektivism framgår ofta i principprogrammet och man avbildar människan som en kollektiv varelse som har ett nedärvt behov att vara en del av en större gemenskap(Principprogrammet 2011,8). Likt fascismen ställer således Sverigedemokraterna kollektivet över individen. Gällande partiets syn på ekonomin så ställer man sig inte som direkt motståndare till finansiella institutioner eller stora företag men man vill reglera dessa för att behålla ett starkt välfärdssystem för medborgarna och man tror att kollektiva egenskaper som kultur, normer och värderingar bär upp ekonomin. Slutligen så ställer sig partiet som kritiska till både socialism och liberalism och vill i stället hitta en socialkonservativ politik i mitten grundad på en stark nationell identitet(Principprogrammet 2011, 9-10). Slutsatsen av detta är att det finns vissa likheter mellan principprogrammet och socialismen då partiet försöker skapa en ny form av socialism grundad på nationell tillhörighet där kollektivet står över individen. Sverigedemokraterna vill även kontrollera marknaden genom statlig reglering för att bevara folkhemmet.

Förespråkar SD stark nationalism i principprogrammet?

Sverigedemokraterna talar genomgående om nationell identitet och gemenskap i principprogrammet. Då man menar att människan formas av sitt kulturella, historiska och sociala arv så blir detta en viktig del av politikens utformning(Principprogrammet 2011, 7). Partiet menar att man bevarar en stark nationell identitet genom att landet har en begränsad mängd språk, kultur och religiös mångfald då detta bidrar till en starkare gemenskap, trygghet och stabilitet mellan medborgarna(Principprogrammet 2011, 9-10).

Vidare vill partiet bevara den mänskliga naturen genom en socialkonservatism på tydlig nationalistisk grund. Det primära faktorerna för att förverkliga den socialkonservativa

politiken är genom den nationella identiteten och kulturella arvet(Principprogrammet 2011, 11).

I partiets syn på kulturen förklarar man om hur viktigt det är att värna om sveriges kulturarv för att visa respekt till tidigare generationer samt för att uppmärksamma vad de har åstadkommit. Kulturarvet ska utöver detta fungera som en sammanhållande kärna då samhället behöver gemensamma värderingar, normer, minnen, högtider, traditioner, seder och bruk för att hålla ihop landet(Principprogrammet 2011, 19).

I synen på nationalismen förklarar Sverigedemokraterna att nationalismen är den viktigaste faktorn i att behålla en gemensam identitet och solidariteten i samhället. Nationen och familjen är den största gemenskapen i landet. Därtill förklarar man att nationens intressen alltid ska gå först men menar att nationalismen måste vila på demokratisk grund(Principprogrammet 2011, 11). Partiet erkänner sig också som motståndare till kulturimperialism och kulturel relativism då man menar att en del kulturer är bättre på värna om sunda demokratiska värderingar. Det går att observera ett flertal egenskaper av fascismens syn på nationalism i principprogrammet, Sverigedemokraterna talar ofta om vikten av en gemensam identitet som grundas på ett historiskt arv, kultur, normer, värderingar och andra nedärvda sociala band. Detta är ett återkommande tema i flera delar av principprogrammet då man anser att välfärd, ekonomi, staten och demokratin grundar sig på dessa egenskaper. Man talar även om problematiken som har uppstått genom multikulturalism och hur detta fördärvar den nationella gemenskapen och samhället i stort, partiet vill istället återgå till det folkhemmet ursprungligen varit.

Slutsatsen av detta är att Sverigedemokraterna likt fascismen står för en stark form av nationalism där man betonar hur viktigt det är med en nationell identitet och stolthet för nationen samtidigt som man menar att detta är under hot av multikulturalismen och att man istället vill återgå till det landet en gång var.

Förespråkar SD antidemokrati i principprogrammet?

Gällande Sverigedemokraternas syn på demokrati så menar man att en av partiets mest centrala principer är att all offentlig makt utgår från folket och att partiet är grundat på grundläggande demokratiska principer. Partiet är motståndare till alla idéer och rörelser som

förespråkar antidemokratiska idéer och partiet står för allas grundläggande människovärde. Partiet står för den klassiska definitionen av demokrati och anser att politiska beslut ska tas genom majoritetsprincipen, allmän och lika rösträtt och likhet inför lagen. Demokratiska principer som yttrandefrihet, mötesfrihet, rättstrygghet och tryckfrihet är viktiga rättigheter som skall finnas för medborgarna. Sverigedemokraterna vill vidare se mer direktdemokrati i landet i form av folkomröstningar på lokal, regional och nationell nivå. Det blir således tydligt att partiet inte förespråkar antidemokratiska budskap i principprogrammet, partiet tar ställning för demokratiska principer och vill även att folket ska få ytterligare inflytande i politiken genom olika former av folkomröstningar(Principprogrammet 2011, 5-6).

5.1 Slutsats

Syftet med studien har varit att belysa om Sverigedemokraterna har fascistiska karaktärsdrag och om partiet är fascistiskt genom att jämföra partiets principprogram med de grundläggande principerna för fascismen. För att besvara syftet så har en allmän och specificerad frågeställning ställts. Genom svaret från den specificerade frågeställningen så kan vi med resultatet besvara den allmänna frågeställningen.

Med hjälp av den framtagna idealtypen för fascism, närmare bestämt analyskemat med de bestämda egenskaperna för fascismen så visar resultatet på att det finns vissa fascistiska karaktärsdrag i principprogrammet. Sverigedemokraterna vill liksom fascismen skapa nation som grundas på nationstillhörighet istället för klasstillhörighet.

5.2 Är Sverigedemokraterna ett fascistiskt parti?

Efter att ha studerat Sverigedemokraternas principprogram från 2011 har det påvisats att det finns fascistiska inslag i partiets politik. Den största likheten med fascismen som återfinns i Sverigedemokraternas principprogram är i beskrivningen av nationalismen.

Sverigedemokraterna ser den gemensamma nationella identiteten som den fundamentala grunden för att landet ska fungera överlag. Partiet anser det vara oerhört viktigt att folket delar gemensamma normer, värderingar, seder, högtider, traditioner och kollektiva minnen för att landet ska hållas samman på sikt. Kulturen omfattar även språk, beteendemönster,

konst, kläder, musik, religion och moraliska system som alla är viktiga komponenter i landets sammanhållning. Den här delen av Sverigedemokraternas politik är den som mest stämmer överens med fascismen då man har en mycket liknande syn på nationalism(Griffin 2016: 106-107).

Sverigedemokraterna förhåller sig kritiska till liberalism och socialism men uppvisar ingen tydlig antikaraktär som fascismen gör(Griffin 2016: 106-107). Gällande socialismen så ställer Sverigedemokraterna kollektivet över individen men med fokus på nationell gemenskap istället för klasstillhörighet. Partiet vill också reglera stora företag och finansiella institutioner för att behålla en stark välfärd. Det går även här att observera vissa likheter med fascismen då man förespråkar gemenskapen över individen men det bör uppmärksammas att partiet står för kapitalism så länge det inte påverkar välfärden negativt. De andra variablerna i analys-schemat maktkamp, elitistiskt ledarskap och antidemokrati har inga tydliga likheter med Sverigedemokraternas principprogram utan bara vaga likheter som inte kan benämnas som fascistiska i verklig bemärkelse. Partiet redogör genomgående i principprogrammet hur man står upp för demokrati och mänskliga rättigheter och vill ge folket mer inflytande i politiken genom olika former av direktdemokrati. Kamp mellan individer och socialdarwinism är inget som Sverigedemokraterna nämner direkt eller indirekt i principprogrammet då man starkt betonar att nationell gemenskap mellan medborgarna är en av de viktigaste faktorerna för landets sammanhållning. Att landet behöver ett elitistiskt ledarskap är likaså inget som Sverigedemokraterna belyser någonstans i principprogrammet.

Efter att ha granskat principprogrammet med hjälp av analys-schemat så är slutsatsen att Sverigedemokraterna inte är ett fascistiskt parti då partiets politik endast överensstämmer delvis med några få variabler i analys-schemat. Slutligen skulle jag istället benämna Sverigedemokraterna som ett parti som uppvisar vissa fascistiska tendenser i sin syn på nationalism, vikten av kultur och en gemensam identitet mellan medborgarna då detta är mycket överensstämmande med fascismens syn på nationalism.

5.3 Egna reflektioner

Syftet i den här uppsatsen har varit att granska och diskutera huruvida partiet

Sverigedemokraterna uppvisar fascistiska tendenser sitt principprogram och om det därefter går att kategorisera partiet som fascistiskt. Frågeställning som följer syftet har besvarats där slutsatsen är att Sverigedemokraterna inte kan anses vara ett fascistiskt parti. Det ska dock uppmärksammas att analysen och resultatet av uppsatsen är beroende på hur de inläses och granskas. Tolkning av begrepp och ord kan variera från individ till individ och därmed existerar det alltid en risk i studier av den här naturen att jag som undersökare kan ha misstolkat delar ur teorin eller empirin. Exempelvis kan begrepp antas gå in i varandra vilket kan göra analysen blir svårare att genomföra. Det bör även observeras att det material som har undersökts har endast bestått av texter som Sverigedemokraterna själva har gett ut.

5.4 Vidare forskning

I den här uppsatsen har jag undersökt fascistiska kännetecken i Sverigedemokraternas principprogram. Sverigedemokraternas principprogram består av partiets teorier, teoretiska utgångspunkter och ställningstaganden som lägger grunden för partiets politiska verksamhet. Då detta är ett dokument som Sverigedemokraterna själva har bearbetat och utvecklat så kan partiet forma principprogrammet på det sätt som de vill bli uppfattade av väljarna.

Principprogrammet framhäver därmed möjligen inte hur politikerna inom partiet agerar i praktiken. Ett förslag på vidare forskning skulle därför vara att undersöka riksdagsdebatter med Sverigedemokraterna, offentliga tal och intervjuer för att granska vilket budskap partiets politiker ger i media och andra offentliga forum för att på sätt få en djupare bild av partiet och dess värderingar.

Referenser

Andersson, Hans: (2007) *Från Bevara Sverige Svenskt 1979 till Sverigedemokraterna 2006*, Malmö: Skrivareförlaget

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/article19972717.ab>

Bergström, Göran & Boréus, Kristina: (2005) *Textens mening och makt – Metodbok i samhällsvetenskaplig text – och diskursanalys*, Andra upplagan: Lund: Studentlitteratur

Beckman, Ludvig (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus

Baradat, Leon P. (1997). *Political ideologies: their origins and impact*. 6th ed Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall

Ekman, Mikael. & Poohl, Daniel. (2010). *Ut ur skuggan: En kritisk granskning av Sverigedemokraterna*. Stockholm: Natur & Kultur.

<https://www.etc.se/inrikes/fascism-ar-ett-skallsord-men-ar-korrekt-sd>

Griffin, R., 2016. Fascism's Modernist Revolution: A New Paradigm for the Study of Right-wing Dictatorships. *Fascism*, 5(2), pp.105–129.

Gentile, E., 2004. Fascism, totalitarianism and political religion: definitions and critical

reflections on criticism of an interpretation. *Totalitarian Movements and Political Religions*, 5(3), pp.326–375.

Hellström, Anders & Nilsson, Tom, 2010. 'We Are the Good Guys': Ideological Positioning of the Nationalist Party Sverigedemokraterna in Contemporary Swedish Politics. *Ethnicities*, 10(1), pp.55–76.

Heywood, Andrew (2012). *Political ideologies: an introduction*. 5. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Larsson, Stig. & Ekman, Mikael. (2001). *Sverigedemokraterna: Den nationella rörelsen*.

Larsson, Reidar (2014). *Politiska ideologier i vår tid*. 8., [utök. och rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Lodenius, Anna-Lena & Larsson, Stieg (1994). *Extremhögern*. 2., rev. uppl. Stockholm: Tiden

Paxton, Robert O. (2004). *The anatomy of fascism*. London: Allen Lane

Rydgren, Jens (red.) (2018). *The Oxford handbook of the radical right*. New York: Oxford University Press

Sverigedemokraternas Principprogram 2011

https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogram_A5_web.pdf

Hämtad: 2018.05.16

Scholtzseck, J., 2012. Fascism—National Socialism—Arab “Fascism”: Terminologies, Definitions and Distinctions. *DIE WELT DES ISLAMIS*, 52(3-4), pp.242–289.

Sorel, Georges (1999). *Reflections on violence*. Cambridge: Cambridge University Press

Vincent, Andrew (1992). *Modern political ideologies*. Oxford: Blackwell

